

Miravet. Per «*toçal d'Aragó*» sembla que s'hagi de referir a un de la ratlla oficial amb Aragó, potser cap a les fonts de l'Algars (10 k. O. del Coll d'Espina); més difícil que sigui el «Tossal del Rei (nom que vol dir 'rei d'Aragó') que ja n'és uns 25 k. al SO. En la cita 3) i en la 4) figura també el *Montsagre*, que era una muntanya damunt Horta de St. Joan i pròxima a Pauils i a Prat de Comte.

Bierbe, V. *Biert* *Bierge*, V. *Beric* *Biern*, -ns, -nes, 10
V. *Biert*

BIERT-

Església rural i vt. de cases escampades te. Canet d'Adri, dalt d'una serra, més baixa, paral·lela a la de Rocacorba, entre Canet i Banyoles.

PRON. MOD.: *biért* 1920 (a Girona); id. 1958 (a Palol de Revardit); 1986 a Canet; *Serra de Biért*, 20 1964 (a Pujarnol), la que fa partió entre Pujarnol i la vall d'Adri i Canet (XLIV, 128).

DOC. ANT. 968: un precepte de Lotari assigna al monestir de St. Feliu de Guíxols: «alodio de Fenalis cum eccl. Ste. Marie, de *Biertho* cum eccl. Scti. Martini --- Olivos, Valle Lubrica, Romaniano ---» (Alsius corregeix la puntuació errada de *Marca Hi.*, col. 891. 5f, d'acord amb l'advocació de les esglésies, i encara que va entre llocs veïns a St. Feliu, no havent-hi notícia d'altre *Biert*, deu ser realment el del NE. de Girona); doc. publicat de nou en Abadal, *Cat. Car.* II, 203. 35; 1017: «Gerundeſla --- Costa Rabida -- Bonocurto --- in *Biert* vel in Granollers [i. e. *Granollers* de Rocac.] --- Montebono --- Canneto --- Borgoniano ---» (*MarcaH.* col. 1000.10); 1116, consagració de l'església: «pago *Girundensi* apud locum q. nunc. *Biert*, supra rivulum q. dic. *Rio David* ---» (= el *Revardit*, que neix poc més avall, a l'E.) (*Villan.*, *Vi. Lit.* XIII, § 32, p. 273); 1228 i 1229 (*BABL* IV, 419 i 504); 1359: *Biert* (*CoDoACA* XII, 93, 106).

HOMÒN. En el departament Arieja, hi ha dos *Biert*: un municipi del Coserans, 10 k. SE. de St. Girons (c^o Massat); i un llog. agr. a Suc-Sentenac (16 k. al SE. de l'altre *Biert*), arran de Vicdessòs; per tant separats per l'alta serra que parteix entre les aigües del riu Arieja i les del Salat, no gaire lluny del límit d'Andorra.

ETIM. Tots tres, sens dubte, pre-romans, i és natural creure que el nostre i els occitans tinguin el mateix origen. Aquests dos són en domini gascò o quasi (el coseranès, de ple; l'altre a la ratlla, llgd.); cosa que invita (i el nostre no hi repugna) a un origen basco-aquitano-ibèric. En *E.T.C.* I, 225 pre-romà, sense decidir de quin branc lingüístic; perquè no manquen 25 dubtes.

Per als noms gascons és natural unir-los, com d'arrel comuna, amb *Baiertis*, vall de Boí (*TopVBoi* I, 2), i *Bagert*, també coseranès (al NO. de St. Girons, a uns 25 k. dels *Biert*); aquesta arrel l'hem retrobada (veg.

supra) en *Bagergue* (probablement < **Bagesgue* **BAGESQUE*), en *Baén* (abans *Baién*), i en els altres noms gascons de la mateixa arrel que hi afegeixo s. v. *Bagergue* (i en *Btr. z. Nfg.* 1973, 240 i n. 157).

No sense reserva deduïm que tot això parteix del mot, encara basc, *bage* 'mancaça, pobresa', com a llocs de terreny poc productiu. Entre *Bager(gue)* i *Baiert-* (gc. *Bagert*), la diferència no és gran, car la terminació -TI- era funcional en basc i en ibero-aquità; i recordem, al costat de *Baiertis*, el teònim aquità *BAESERTIS* (*Btr. z. Nfg.* 1973, 233 i n. 113). Per altra part, la successió geogràfica insoluble entre tots els noms escalonats, des del Pirineu central, al País de Foix i al de Girona, ens induiria a menystenir la diferència 15 entre *Baj-* i *Bi-*; bastaria que hi hagués hagut una alternativa ibèr. BE-/aquit.-bc. BA-, perquè arribéssim a *B(e)iert* planerament.¹

Si això és molt convincent per als noms gascons (i pallaresos), no s'imposa tant, ni de molt, per al de Girona. Car en català hi ha forta possibilitat que entre la *i* i la *e* s'hagi emmudit una consonant com *c*^o, *d*, o fins *s*. *Biert* ens recorda també la parella llenguadociana *Beziers/Bederrides*. Si *Beziers* ve de la base *BIDERRI-* (com hem establert a l'article del *Beders* de Cerdanya), ¿en el nostre *Biert* no podria haver-hi un *BIDERR-TI-* subjacent (i reminiscència del final de *Bederrides*? (Per a aquest, cf., però, *Top. Hesp.* I, 5).

Per a això ni caldria desistir-se de l'homenatge basco-ibèric, car bé sembla que en *BIDERRI* hi ha l'ibero-basc *BIDE/BIDA* 'camí'. Quant als *Biert* ariegesos ja no hi ha però, la mateixa facilitat de la pèrdua d'una consonant, almenys allí no es pot haver perdut una *c*^o o *s* intervocàlica; i a penes una -*d*-; car, com més es va cap a ponent, més es conserva una -*d*- intervocàlica (incòlume en quasi tot el territori gascò).

La identitat dels tres *Biert* fa però una impressió tan gran, que ja hauria desestimada del tot la pista *BIDERR-TI*. Si no fos que sorgí un altre eloqüent parònim català que induiria a aquesta, majorment per la contigüitat geogràfica. En el mateix doc. de 1017 on hem trobat la segona menció de *Biert*, si bé en un paràgraf molt anterior, *Marca* imprimí, entre donacions de llocs de la zona Garrotxa-Banyoles: «*Miliaris* [= Mieres, i el lloc immediat:] *Falgons* --- in Scti. Nazari ---, in *Biserga* domos --- in pug Arivulfo» [corr. d'*Arivilso*, com ja veu Alsius, car es tracta de Pujarnol(f), immediat al N. de *Biert*], i va seguir amb llocs poc més a l'O. *Calvos*, *Sta. Pace*, *Sallente*, *Corbos*...

Com que, de fet, hi ha, poc al N. de *Biert*, un vell mas de nom ben semblant a aquest (com precisaré), tot seguit vaig pensar que aquí podríem tenir un altre derivat pre-romà de l'arrel de *BIDERR-*: a saber *BIDERRI-CA/BIDERRI-TI*; en *Biserga*, però, la -*s*- restaria com a testimoni de la -*d*- etimològica de *BIDERRI* (com la conserva *Beziers*). En efecte, aquest mas pertany encara a Pujarnol, si bé la forma actual és sense la -*s*-, igual que *Biert*, encara que no en aquella «serra de *Biert*» que separa els dos termes. És de tómer un parany que ens posi l'atzar, com anem a veure; i tanma-